

KLASA: UP/I-344-01/21-05/03
URBROJ: 376-05-1-22-87
Zagreb, 29. prosinca 2022.

Na temelju članka 12. stavka 1., članka 58. stavka 3. i članka 62. Zakona o elektroničkim komunikacijama (NN br. 73/08, 90/11, 133/12, 80/13, 71/14 i 72/17) radi provođenja regulatorne obveze nadzora cijena na tržištu veleprodajnog središnjeg pristupa koji se pruža na fiksnoj lokaciji za proizvode za masovno tržište i određivanja naknada unutar Standardne ponude Hrvatskog telekoma d.d. za uslugu veleprodajnog visokokvalitetnog pristupa i pripadajućih dodataka, Vijeće Hrvatske regulatorne agencije za mrežne djelatnosti je na sjednici održanoj 29. prosinca 2022. donijelo

ODLUKU

1. Trgovačkom društvu Hrvatski Telekom d.d., Zagreb, Radnička cesta 21, određuju se cijene na tržištu veleprodajnog visokokvalitetnog pristupa koji se pruža na fiksnoj lokaciji i na tržištu veleprodajnih prijenosnih segmenata usluga visokokvalitetnog pristupa kako slijedi, pri čemu definirane cijene predstavljaju najvišu razinu cijena te izmjene i dopune Standardne ponude Hrvatskog telekoma d.d. za uslugu veleprodajnog visokokvalitetnog pristupa i pripadajućih dodataka kako slijedi:

1.1.

U Dodatku 1 Standardne ponude Hrvatskog telekoma d.d. za uslugu veleprodajnog visokokvalitetnog pristupa „CIJENE ZA TRADICIONALNE DIGITALNE VODOVE PUTEM SDH, PDH I (S)HDSL TEHNOLOGIJE“ u članku 2. stavak 2.1. „*Naknada za priključenje usluge*“ određuje se najviša razina jednokratne naknade „*Pristup u mrežu, po priključnoj točki*“ kako slijedi:

Usluga	Cijena [EURjednokratno]
Pristup u mrežu, po priključnoj točki - za sve brzine prijenosa	3.510,55 HRK (465,93 EUR)

1.2.

U Dodatku 2 Standardne ponude Hrvatskog telekoma d.d. za uslugu veleprodajnog visokokvalitetnog pristupa „CIJENE ZA VODOVE PUTEM ETHERNET TEHNOLOGIJE“ u članku 2. stavak 2.1. „*Naknada za priključenje usluge*“ određuje se najviša razina jednokratne naknade „*Pristup u mrežu, po priključnoj točki*“ kako slijedi:

Usluga	Cijena [jednokratno]
Pristup u mrežu, po priključnoj točki - za sve brzine prijenosa	3.510,55 HRK (465,93 EUR)

1.3.

U Dodatku 3 Standardne ponude Hrvatskog telekoma d.d. za uslugu veleprodajnog visokokvalitetnog pristupa „CIJENE ZA VODOVE PUTEM xWDM TEHNOLOGIJE“ u članku 2. stavak 2.1. „*Naknada za priključenje usluge*“ određuje se najviša razina jednokratne naknade „*Pristup u mrežu, po priključnoj točki*“ kako slijedi:

Usluga	Cijena [jednokratno]
Pristup u mrežu, po priključnoj točki - za sve brzine prijenosa	5.959,39 HRK (790,95 EUR)

1.4.

U Dodatku 15 Standardne ponude Hrvatskog telekoma d.d. za uslugu veleprodajnog visokokvalitetnog pristupa „UVJETI KORIŠTENJA VELEPRODAJNE USLUGE MOBILE BANDWIDTH BACKHAULING“ u članku 2. stavak 2.7. „*Cjenik usluge*“ određuje se najviša razina jednokratne naknade za priključenje usluge u Tablici 1. *Naknada za priključenje usluge* kako slijedi:

Usluga	Cijena [jednokratno]
Usluga - pristup u mrežu, po svakom pristupu- za sve brzine prijenosa	7.021,09 HRK (931,86 EUR)

1.5.

U Dodatku 15 Standardne ponude Hrvatskog telekoma d.d. za uslugu veleprodajnog visokokvalitetnog pristupa „UVJETI KORIŠTENJA VELEPRODAJNE USLUGE MOBILE BANDWIDTH BACKHAULING“ u članku 2. stavak 2.7. „*Cjenik usluge*“ određuju se najviše razine jednokratne naknade za preseljenje na novu adresu - za sve brzine i jednokratne naknade za promjenu konfiguracije – po PT u Tablici 5. *Jednokratne naknade i ostale usluge* kako slijedi:

- Umjesto jednokratnih naknada za usluge preseljenja na novu adresu – do 150 Mbps i za uslugu preseljenja na novu adresu – preko 150 Mbps s cijenama od 4.000,00 HRK/jednokratno i 10.000,00 HRK/jednokratno uvodi se jedinstvena naknada za uslugu preseljenja na novu adresu - za sve brzine s najvišom razinom od **7.021,09 HRK/jednokratno (931,86 EUR /jednokratno)**
- Najviša razina naknade za jednokratnu uslugu promjene konfiguracije – po PT mijenja se u **545,90 HRK/jednokratno (72,45 EUR /jednokratno)**

1.6.

Na isti način kao za uslugu Mobile bandwidth backhauling iz točke 1.5. ove odluke i za sve ostale veleprodajne usluge koje se pružaju putem Ethernet tehnologije definiraju se i određuju:

- Najviša razina jednokratne naknade za promjenu konfiguracije u istom iznosu od **545,90 HRK/jednokratno (72,45 EUR /jednokratno)** po priključnoj točki ili po linku,
- Najviša razina jednokratne naknade za uslugu preseljenja na novu adresu - za sve brzine s cijenom od **7.021,09 HRK/jednokratno (931,86 EUR /jednokratno)**

1.7.

U Dodatku 17 Standardne ponude Hrvatskog telekoma d.d. za uslugu veleprodajnog visokokvalitetnog pristupa „UVJETI KORIŠTENJA VELEPRODAJNE USLUGE BANDWIDTH BACKHAULING“ u članku 2. stavak 2.2.1. „*Naknada za priključenje usluge (za P2MP i P2P rješenja)*“ mijenja se najviša razina jednokratne naknade za:

- Uslugu „Pristup u mrežu (stalna svota, po svakoj priključnoj točki)“ brzine 2 Mbit/s

u **7.021,09 HRK/jednokratno (931,86 EUR/jednokratno)** umjesto 5.000,00 HRK/jednokratno.

1.8.

U Dodatku 18 Standardne ponude Hrvatskog telekoma d.d. za uslugu veleprodajnog visokokvalitetnog pristupa „UVJETI KORIŠTENJA VELEPRODAJNE USLUGE CARRIER ETHERNET“ u članku 2. stavak 2.2.1. „*Naknada za priključenje usluge Carrier Ethernet*“ u pripadajućoj tablici mijenja se najviša razina jednokratne naknade za priključenje, jednokratno za:

- za Metro liniju, dvije pristupne točke u jednoj županiji i linija između njih
- za Međugradsku liniju, dvije pristupne točke u dvije županije i linija između njih

na način da najviša razina jednokratne naknade po liniji vrijedi za sve brzine i iznosi **7.021,09 HRK/jednokratno (931,86 EUR/jednokratno)** umjesto 4.150,00 HRK/jednokratno za brzine prijenosa do 4 Mbit/s, odnosno 10.000,00 HRK/Jednokratno za brzine prijenosa veće od 4 Mbit/s te

- za Metro mrežu, jedna pristupna točka kada se cijela mreža nalazi u jednoj županiji i
- za Međugradsku mrežu, jedna pristupna točka kada se cijela mreža prostire između županija

na način da najviša razina jednokratne naknade po pristupnoj točki vrijedi za sve brzine prijenosa i iznosi **3.510,55 HRK/jednokratno (465,93 EUR/jednokratno)** umjesto 2.500,00 HRK/jednokratno za brzine prijenosa do 4 Mbit/s, odnosno 6.000,00 HRK/Jednokratno za brzine prijenosa veće od 4 Mbit/s

1.9.

U Dodatku 18 Standardne ponude Hrvatskog telekoma d.d. za uslugu veleprodajnog visokokvalitetnog pristupa „UVJETI KORIŠTENJA VELEPRODAJNE USLUGE CARRIER ETHERNET“ u članku 2. stavak 2.2.2. „*Naknada za priključenje dodatne usluge*“ u pripadajućoj tablici mijenja se najviša razina jednokratne naknade za priključenje dodatne usluge, jednokratno:

- za Metro liniju, dvije pristupne točke u jednoj županiji i linija između njih
- za Međugradsku liniju, dvije pristupne točke u dvije županije i linija između njih

na način da najviša razina jednokratne naknade po liniji iznosi **7.021,09 HRK/jednokratno (931,86 EUR/jednokratno)** umjesto 10.000,00 HRK/jednokratno te

- za Metro mrežu, jedna pristupna točka kada se cijela mreža nalazi u jednoj županiji i
- za Međugradsku mrežu, jedna pristupna točka kada se cijela mreža prostire između županija

na način da najviša razina jednokratne naknade po pristupnoj točki iznosi **3.510,55 HRK/jednokratno (465,93 EUR/jednokratno)** umjesto 6.000,00 HRK/jednokratno.

2. Hrvatski Telekom d.d. je obavezan iz Standardne ponude Hrvatskog Telekoma d.d. za uslugu veleprodajnog visokokvalitetnog pristupa i pripadajućih dodataka ukloniti sve odredbe koje su protivne odredbama iz točaka 1. izreke ove odluke, dok u ostalim dijelovima predmetne standardne ponude ostaju nepromijenjene.
3. Obvezuje se Hrvatski Telekom d.d. najkasnije 15 dana od donošenja ove odluke objaviti na svojim internetskim stranicama Standardnu ponudu Hrvatskog telekoma d.d. za uslugu veleprodajnog visokokvalitetnog pristupa i pripadajuće dodatke s ugrađenim izmjenama iz točke 2. izreke ove odluke, pri čemu se izmjene primjenjuju od 1. travnja 2023.

Obrazloženje

U travnju 2021. Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti (dalje: HAKOM) je objavila javni poziv za dostavu komentara i prijedloga izmjena važećih jednokratnih naknada u standardnim ponudama Hrvatskog Telekoma d.d. (dalje: HT). Predmetne jednokratne naknade određene su odlukama¹ HAKOM-a te objavljene u sljedećim standardnim ponudama HT-a:

- Standardna ponuda Hrvatskog Telekoma d.d. za uslugu veleprodajnog širokopojasnog pristupa,
- Standardna ponuda Hrvatskog Telekoma d.d. za uslugu pristupa pasivnoj pristupnoj svjetlovodnoj mreži na lokaciji distribucijskog čvora za svjetlovodne distribucijske mreže (FA-PON),

¹ KLASA: UP/I-344-01/13-05/39, URBROJ: 376-11-14-9 od 25. ožujka 2014.,
KLASA: UP/I-344-01/13-05/38, URBROJ: 376-11-14-15 od 3. srpnja 2014. i
KLASA: UP/I-344-01/13-05/43, URBROJ: 376-11-14-12 od 3. srpnja 2014.

- Standardna ponuda Hrvatskog Telekom d.d. za uslugu hibridnog širokopojasnog pristupa,
- Standardna ponuda Hrvatskog Telekom d.d. za uslugu izdvojenog pristupa lokalnoj petlji i
- Standardna ponuda Hrvatskog Telekom d.d. za uslugu veleprodajnog visokokvalitetnog pristupa.

Navedenim odlukama određene su jednokratne naknade za uslugu izdvojenog pristupa lokalnoj petlji, za uslugu veleprodajnog širokopojasnog pristupa i za uslugu veleprodajnog visokokvalitetnog pristupa, dok je uvid u jednokratne naknade za uslugu pristupa pasivnoj pristupnoj svjetlovodnoj mreži na lokaciji distribucijskog čvora za svjetlovodne distribucijske mreže i za uslugu hibridnog širokopojasnog pristupa, HAKOM izvršio prije njihove objave u pripadajućim standardnim ponudama HT-a. Također, potrebno je istaknuti da je samo dio jednokratnih naknada koje se naplaćuju prilikom aktivacije usluga veleprodajnog visokokvalitetnog pristupa određen odlukom HAKOM-a iz 2014. i to jednokratne naknade za usluge iznajmljenih vodova. Naime, jednokratne naknade koje se naplaćuju za aktivaciju ostalih veleprodajnih usluga koje su sada dio Standardne ponuda Hrvatskog Telekom d.d. za uslugu veleprodajnog visokokvalitetnog pristupa i pripadajućih dodataka nisu određene odlukom HAKOM-a nego ih je HT odredio samostalno budući da je HT te usluge do 1. listopada 2020. pružao na komercijalnoj osnovi kada su sukladno odredbama odluke u postupku analize Tržišta veleprodajnog visokokvalitetnog pristupa koji se pruža na fiksnoj lokaciji (M4/2014)² i odluke u postupku analize Tržište veleprodajnih prijenosnih segmenata iznajmljenih vodova (M14/2003)³ od 8. srpnja 2020. postale sastavni dio Standardne ponude Hrvatskog Telekom d.d. za uslugu veleprodajnog visokokvalitetnog pristupa.

HAKOM smatra da je važeće jednokratne naknade HT-a potrebno ažurirati kako bi odražavale relevantne troškove budući su na temelju rezultata novog BU-LRIC troškovnog modela u 2021. godini određene mjesečne naknade veleprodajnih usluga na tržištima M3a⁴, M3b⁵ i M4&exM14⁶ te da se važeće jednokratne naknade temelje na troškovima djelatnika HT-a po satu koji proizlaze iz HT-ovog TD-FAC troškovnog modela⁷ za 2012. godinu, a dio jednokratnih naknada nisu niti određene od strane HAKOM-a. Dakle, svrha ovoga postupka je utvrditi stvarne troškove jednokratnih aktivnosti koji se nadoknađuju kroz naplatu jednokratnih naknada iz standardnih ponuda HT-a te na temelju tih stvarnih troškova, primjenjujući načela troškovne usmjerenosti, odrediti visinu jednokratnih naknada te obvezati HT da ih na odgovarajući način ugradi u standardne ponude. HAKOM pri tom ističe da u ovom postupku neće odrediti jednokratne naknade iz Dodatka 14 Standardne ponude Hrvatskog Telekom d.d. za uslugu veleprodajnog visokokvalitetnog pristupa kojim se propisuju uvjeti korištenja tzv. usluge Data paket, i to iz istih razloga navedenih u odluci o određivanju mjesečnih naknada na tržištu veleprodajnog visokokvalitetnog pristupa koji se pruža na fiksnoj lokaciji i na tržištu veleprodajnih prijenosnih segmenata usluga visokokvalitetnog pristupa od 10. lipnja 2021. Naime, uvidom u trenutno važeće ugovore o korištenju tih usluga, HAKOM je utvrdio da su sastavni dio paketa i iznajmljeni vodovi čiji prijenosni pripadaju Tržištu veleprodajnih prijenosnih segmenata – konkurentne relacije. Dakle, ako bi HAKOM odredio cijene (mjesečne ili jednokratne) Data paketa tada bi posredno odredio i cijene usluga na prijenosnim segmentima za koje je analizom tržišta ustvrdio da ne podliježu prethodnoj regulaciji, pa ni obvezi nadzora cijena, što ne bi bilo u skladu s odredbama analize tržišta. Dodatni razlozi za neodređivanje cijena usluga u Data

² KLASA: UP/I-344-01/20-03/02, URBROJ: 376-05-1-20-13 od 8. srpnja 2020.

³ KLASA: UP/I-344-01/20-03/01 URBROJ: 376-05-1-20-8 od 8. srpnja 2020.

⁴ KLASA: UP/I-344-01/20-05/04, URBROJ: 376-05-1-21-27 od 25. veljače 2021

⁵ KLASA: UP/I-344-01/20-05/04, URBROJ: 376-05-1-21-28, od 25. veljače 2021

⁶ KLASA: UP/I-344-01/20-05/04, URBROJ: 376-05-1-21-53 od 10. lipnja 2021.

⁷ Troškovni model koji se temelji na računovodstvenoj metodologiji potpuno raspodijeljenih troškova

paketima je činjenica da nije riječ o posebnim uslugama, nego je riječ o paketima Ethernet ili xWDM proizvoda koji su inače dostupni i kao samostalne usluge koje se u Data paketima pružaju uz popuste na količinu i duljinu trajanja ugovora o korištenju tih usluga. Budući da se navedeni popusti nisu mogli utvrditi kroz BU-LRIC+ troškovni model u svrhu određivanja mjesečnih naknada HAKOM je zaključio da neće odrediti cijene usluga koje se pružaju u Data paketima. Isti razlozi su prema mišljenju HAKOM-a primjenjivi i u postupku određivanja jednokratnih naknada. HAKOM je stava da HT, s obzirom da HAKOM u ovom postupku određuje najvišu razinu jednokratnih naknada, može na usluge u Data paketima primijeniti iste ili niže cijene jednokratnih naknada koje su određene za odgovarajuće samostalne usluge, ako se te usluge, odnosno vodovi, pružaju na relacijama koje su podložne regulaciji cijena.

Nastavno na navedeno HAKOM je pokrenuo postupak određivanja jednokratnih naknada koje se naplaćuju prilikom aktivacije reguliranih veleprodajnih usluga na tržištima M3a/2014, M3b/2014 i M4/2014&exM14/2003. Postupak je započet objavom javnog poziva kojim je HAKOM pozvao operatore da dostave svoje komentare o iznosima i načinu izračuna jednokratnih naknada te je zatražio dostavu specifikacija aktivnosti i vremena trajanja aktivnosti za svaku jednokratnu naknadu. Od HT-a je uz specifikaciju aktivnosti i vremena trajanja aktivnosti zatražena i dostava troškova zaposlenika po satu na predmetnim aktivnostima. HAKOM je od drugih pružatelja veleprodajnih usluga zatražio specifikacije aktivnosti i vremena provedbe aktivnosti pri realizaciji veleprodajnih usluga u njihovoj mreži, u svrhu njihove usporedbe u odnosu na dostavljene aktivnosti i potrebno vrijeme za njihovu provedbu od strane HT-a.

U produženom roku do 24. svibnja 2021. svoje komentare, prijedloge izmjena važećih jednokratnih naknada, specifikaciju aktivnosti i vremena trajanja aktivnosti dostavili su sljedeći operatori: Infrastruktura d.o.o., Ludbreg, Hrvatski Telekom d.d., Zagreb, A1 Hrvatska d.o.o., Zagreb, OT-Optima Telekom d.d., Zagreb, Telemach Hrvatska d.o.o., Zagreb, Zagrebački holding d.o.o. podružnica Zagrebački digitalni grad, Zagreb i Rune Crow d.o.o., Opatija.

U komentarima na javni poziv operatori su u bitnom komentirali sljedeće:

A1 Hrvatska d.o.o. (Dalje: A1) se načelno slaže s pristupom HAKOM-a vezano uz određivanje iznosa jednokratnih naknada na način da se vrijeme potrebno za obavljanje određene aktivnosti pomnoži sa troškom sata rada zaposlenika HT-a ali smatra da je nužno ispravno definiranje potrebnih aktivnosti i vremena za njihovo obavljanje, pri čemu treba voditi računa o aktivnostima i/ili troškovima koji su već uključeni u mjesečne naknade veleprodajnih usluga na temelju novog troškovnog modela. U tom smislu, vrlo bitno je utvrditi točno trajanje pojedine aktivnosti kao i trošak zaposlenika HT-a koji odrađuje navedenu aktivnost te A1 ukazuje na nerealno visoke iznose cijena po satu⁸, a koje HT koristi kod kreiranja faktura operatorima korisnicima za usluge koje se naplaćuju prema utrošenom vremenu HT zaposlenika.

Također, A1 smatra kako nije opravdano u iznos jednokratne naknade uključivati bilo kakvo dodatno vrijeme koje nastaje kao posljedica velike udaljenosti HT-ovih tehničara od lokacija na kojima se obavljaju potrebne aktivnosti jer HT sam određuje na koji način će organizirati svoju mrežu tehničkog osoblja te na koji način će učinkovito upravljati svojim resursima. Dodatno, smatra da nije opravdano u iznosu jednokratne naknade vožnju do lokacije honorirati na jednak način kao ostale aktivnosti potrebne za realizaciju pojedinog veleprodajnog zahtjeva operatora korisnika jer vožnja do lokacije

⁸ Točka 14.2.3 Standardne ponude HT-a za uslugu izdvojenog pristupa lokalnoj petlji

zasigurno ne zahtijeva istu razinu vještina koje su potrebne za realizaciju zahtjeva operatora korisnika za određenu veleprodajnu uslugu.

A1 smatra da je potrebno smanjiti jednokratne naknade za aktivaciju usluge vlastitih iznajmljenih vodova za 1 Gb i 10 Gb sučelja⁹ koju operatori korisnici koriste za pružanje bitstream usluge. Predmetne naknade se vežu isključivo uz nabavnu cijenu sučelja (sve ostale aktivnosti realizacije pristupa se obračunavaju dodatno) te se nisu mijenjale već dugi niz godina unatoč činjenici da se kroz navedeno razdoblje, u skladu s tržišnim trendovima, smanjila nabavna cijena navedenih sučelja.

OT-Optima Telekom smatra da je nužno izvršiti reviziju svih postojećih veleprodajnih jednokratnih naknada te iste značajno sniziti i uskladiti dok je naplatu pojedinih naknada potrebno u cijelosti ukinuti budući da je od 2014. godine do danas izvršena digitalizacija i automatizacija cjelokupnog procesa aktivacije/deaktivacije veleprodajnih usluga na predmetnim tržištima,

Cijene uključenja novog i/ili postojećeg korisnika, preseljenja linije, migracije između veleprodajnih usluga, deaktivacije usluga potrebno je sniziti i međusobno uskladiti uzevši u obzir potrebne radnje za realizaciju predmetnih usluga. Naknadu za neosnovanu prijavu kvara treba odrediti uzevši u obzir postotak kvarova kod kojih je potreban izlazak na teren budući da je postupak rješavanja kvarova većim dijelom automatiziran, npr. mjerenjem na liniji. Automatizirane radnje također treba uzeti u obzir kod uključenja/isključenja linije, administrativne obrade zahtjeva i povlačenja zahtjeva nakon proteka roka od dva dana.

Predlaže da se postojeći rok od dva dana za povlačenje zahtjeva podigne na tri odnosno pet dana ovisno o realizaciji postojeće ili nove parice jer je to realan rok u kojem operator može povući zahtjev za realizaciju veleprodajne usluge na zahtjev samog korisnika s obzirom da korisnik ima rok od 14 dana za odustajanje.

Telemach Hrvatska d.o.o. smatra da je potrebno smanjiti trošak sata rada iz točke 14.2.3 Standardne ponude HT-a za uslugu izdvojenog pristupa lokalnoj petlji te sukladno tome izmijeniti i sve ostale jednokratne naknade iz standardnih ponuda koje se izračunavaju temeljem troška sata rada. Predlaže, također, izmijeniti jednokratnu naknadu za uspostavu pristupa na DSLAM razini (točka 5.6 BSA ponude) te jednokratnih naknada iz članka 2.8. Dodatka 2 Standardne ponude Hrvatskog telekoma d.d. uslugu veleprodajnog visokokvalitetnog pristupa. Poziva HAKOM da u sklopu javne rasprave objavi specifikaciju troškova od kojih se predmetne naknade sastoje.

Na zahtjev HAKOM-a za dostavom dodatnih podataka i pojašnjenja, HT je u kolovozu i prosincu 2021. traženo dostavio na način da dostavljeno sadrži povjerljive podatke¹⁰ i verziju koja je prikladna za javnu objavu.

Potrebno je istaknuti da su se operatori na javnom pozivu u svojim komentarima uglavnom referirali na jednokratne naknade koje se plaćaju prilikom korištenja usluga na tržištu veleprodajnog lokalnog pristupa (M3a) i tržištu veleprodajnog središnjeg pristupa koji se pruža na fiksnoj lokaciji za proizvode za masovno tržište (M3b). Dakle, HAKOM prije donošenja ove odluke nije imao na raspolaganju dovoljno podataka za određivanje jednokratnih naknada koje se plaćaju prilikom korištenja veleprodajnih usluga na tržištu visokokvalitetnog pristupa koje se određuju ovom odlukom (osim podataka HT-a). HAKOM je stoga, kako bi prikupio informacije i podatke s tržišta drugih europskih zemalja, pripremio upitnik za dostavu specifikacija aktivnosti i vremena trajanja tih aktivnosti koje postoje kod priključenja i aktivacije veleprodajnih usluga koje se pružaju na tržištu M4/20014 (Tržište veleprodajnog visokokvalitetnog pristupa koji se pruža na fiksnoj lokaciji) i na tržištu M14/2003 (Tržište veleprodajnih prijenosnih segmenata iznajmljenih vodova) te ga je 4.studenog 2021. putem IRG grupe (*eng. Independent Regulators Group*) dostavio nacionalnim

⁹ Poglavlje 2.8 Dodatka 2 Standardne ponude HT-a za uslugu veleprodajnog visokokvalitetnog pristupa

¹⁰ Izračun internog sata rada organizacijskih jedinica unutar HT-a i vremena trajanja aktivnosti

regulatorima (NRA) u drugim europskim zemljama. Na taj upitnik su odgovorili regulatori iz 10 zemalja. Nažalost, odgovori koje je HAKOM zaprimio su u većini slučajeva glasili da podaci koje je HAKOM namjeravao prikupiti nisu dostupni u traženom obliku te stoga nisu niti mogli biti korišteni u ovom postupku. Dodatno, HAKOM je 15. studenog 2021. isti upitnik o aktivnostima i trajanju tih aktivnosti kod aktivacije usluga veleprodajnog visokokvalitetnog pristupa dostavio na popunjavanje i hrvatskim operatorima. Popunjeni upitnik HAKOM je zaprimio samo od A1.

Nakon razmatranja svih pristiglih komentara i prijedloga, odlučeno je kao u izreci te se u nastavku daje obrazloženje pojedinih odredbi izreke ove odluke.

Izračun cijene jednokratnih naknada HT-a većim dijelom sastoji se od specifikacije aktivnosti koje su potrebne za realizaciju pojedinog veleprodajnog zahtjeva, specifikacije zadataka koje je potrebno odraditi u mreži HT-a te internog troška sata rada zaposlenika HT-a za 2019. godinu koji obavljaju potrebne aktivnosti.

Interni trošak sata rada HT-ovih zaposlenika računa se na razini funkcionalnog područja (*njem. Funktionsbereich* - FUB) i to za organizacijska, funkcionalna te projektna mjesta troška na kojima su evidentirani zaposlenici. Računa se prosječni trošak sata rada na razini FUB-a tzv. HRPF (*hourly rate per FUB*). Izračun internog troška sata rada je izrađen na temelju troškova nastalih u 2019. godini, te je kao zadnji dostupan korišten u izračunu troška jednokratnih veleprodajnih naknada dostavljenoj od strane HT-a.

Neke od aktivnosti, poput izrade tehničkih rješenja povezivanja na sustav, pred analiza spojnog puta, kabliranja portova, ne obavljaju interni zaposlenici HT-a nego vanjski izvođači. U tim slučajevima u izračun troškova tih aktivnosti su uzeti stvarni troškovi koje HT plaća svojim vanjskim izvođačima.

U Priritku 1 dana je specifikacija aktivnosti i zadataka i procijenjeni troškovi tih aktivnosti koji su uzeti u obzir prilikom određivanja jednokratnih naknada koje su predmet ove odluke. Pri tom je u najvećoj mogućoj mjeri HAKOM uzeo u obzir prijedloge operatora zaprimljene u javnom pozivu, kao i odgovore operatora na dodatni zahtjev za dostavom podataka o aktivnostima koje su uključene u realizaciju i aktivaciju veleprodajnih usluga visokokvalitetnog pristupa iz studenog 2021. Sukladno navedenom, HAKOM je dio trajanja aktivnosti koje je predložio HT i koje predstavljaju interni rad HT-a revidirao, kako bi bile usporedive s podacima koje je HAKOM prikupio i imao na raspolaganju.

O ovom prijedlogu odluke HAKOM je proveo javnu raspravu u razdoblju od 19. svibnja 2022. do 7. srpnja 2022., tijekom koje su zaprimljeni komentari tri operatora (A1 Hrvatska d.o.o., HT d.d. i Terrakom d.o.o.). HAKOM je s obzirom na složenost postupka određivanja jednokratnih naknada iz ove odluke te s obzirom na zaprimljene komentare, a prije donošenja konačnih zaključaka o opravdanosti tih komentara smatrao potrebnim omogućiti dodatni krug javne rasprave u kojem bi operatori mogli dodatno komentirati prijedlog odluke, ali se i očitovati na komentare zaprimljene tijekom prvog kruga. Drugi krug javne rasprave proveden je u razdoblju od 27. rujna 2022. do 10. listopada 2022. tijekom kojeg su zaprimljena očitovanja HT-a na komentare operatora u prvom krugu, dok drugi operatori nisu imali dodatnih komentara u odnosu na već dostavljene komentare u prvom krugu.

Nakon provedena dva kruga javne rasprave HAKOM je smatrao opravdanim izmijeniti iznose jednokratnih naknada na način da je iz izračuna uklonio tzv. „*WS provisioning*“ troškove i to iz razloga jer se ti troškovi u cijelosti nadoknađuju kroz mjesečne naknade. Naime, HAKOM je dodatnom analizom utvrdio da veleprodajni specifični troškovi koji pokrivaju troškove veleprodaje (poput obrade veleprodajnih zahtjeva, naplate, izdavanja računa i slično) su uključeni u BU-LRIC+

troškovni model kao dodatak na mrežne troškove. Veleprodajni specifični troškovi koji se nadoknađuju kroz mjesečne naknade obuhvaćaju sljedeće troškove: trošak veleprodajnog osoblja, troškove obrade zahtjeva, troškove izdavanja i naplate računa, troškove licenci i troškove nenaplativih potraživanja (beđ debt). Stoga je opravdano, radi izbjegavanja dvostruke nadoknade istih troškova, ukloniti iz izračuna jednokratnih naknada tzv. „*WS provisioning*“ troškove te u skladu s tim umanjiti iznose jednokratnih naknada za te troškove koji su bili uključeni u prijedlogu jednokratnih naknada iz javne rasprave. Osim toga, HAKOM je, uvažio prijedlog HT-a da se usluga preseljenja iz točke 1.5. treba dodati u točku 1.6 da vrijedi za sve veleprodajne usluge koje se temelje na Ethernet tehnologiji na način da je u točku 1.6. dodao jednokratnu naknadu za uslugu preseljenja na novu adresu - za sve brzine jednakog iznosa kao što je iznos istovjetne naknade iz točke 1.5. ove odluke. Ova usluga preseljenja kao i usluga promjene konfiguracije je primjenjiva za sve veleprodajne usluge temeljene na Ethernet tehnologiji.

Komentari operatora iz prvog i drugog kruga, kao i odgovori HAKOM-a na komentare te konačan stav u vezi opravdanosti komentara, nalaze se u Privitku 2 i sastavni su dio ove odluke.

U odnosu na prijedlog odluke na javnoj raspravi, HAKOM je iz odluke uklonio točku 1.7. kojom su bili predloženi iznosi jednokratnih naknada za uslugu DC povezivanje. Naime, HAKOM je u postupku izmjene Standardne ponude Hrvatskog Telekom d.d. za uslugu veleprodajnog visokokvalitetnog pristupa 21. listopada 2022 izdao privremeno Rješenje (KLASA: UP/I-344-01/22-03/05, URBROJ: 376-05-1-22-01) kojim je do okončanja postupka određen prestanak ugovaranja novih veleprodajnih usluga Data Centar povezivanje iz Standardne ponude za uslugu veleprodajnog visokokvalitetnog pristupa. Stoga je HAKOM odlučio da u ovom postupku neće odrediti jednokratne naknade koje se naplaćuju kod pružanja usluga DC povezivanje nego će to napraviti u rečenom postupku izmjene Standardne ponude za uslugu veleprodajnog visokokvalitetnog pristupa.

Osim prethodno navedenih izmjena, HAKOM je u odnosu na odluku koja je bila na javnoj raspravi, napravio i dodatne izmjene koje nisu bile posljedica komentara na javnoj raspravi:

- Zbog obveze dvojnog iskazivanja iz Zakona o uvođenju eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj (NN 57/22, 88/22) sve naknade su iskazane i u kunama i eurima.
- Izvršene su odgovarajuće izmjene kako bi bilo jasnije da naknade koje se određuju ovom odlukom predstavljaju najvišu razinu naknada te da Hrvatski telekom d.d. može standardnim ponudama odrediti i niže razine jednokratnih naknada.

Sukladno članku 23. ZEK-a, prijedlog odluke je 17. studenog 2022. dostavljen Europskoj komisiji (dalje: Komisija) na daljnje odgovarajuće postupanje. HAKOM je 29. studenog i 5. prosinca 2022. zaprimio zahtjev Komisije za dostavu informacija na što se očitovao 2. i 6. prosinca 2022. HAKOM je 19. prosinca 2022. zaprimio odluku Komisije u skladu s člankom 32. stavkom 3. Direktive (EU) 2018/1972. Komisija je imala primjedbu da je potrebno pravodobno revidirati regulirane cijene, odnosno pozvala je HAKOM da razmotri novo preispitivanje jednokratnih naknada nakon ažuriranja BU-LRIC+ troškovnog modela u 2023. ako obveza nadzora cijena u trenutačnom obliku ostane opravdana te da u svakom slučaju postupak izmjene jednokratnih naknada provede najkasnije u roku od pet godina. HAKOM je uzeo u obzir primjedbu Komisije te će pravodobno preispitati jednokratne naknade i provesti odgovarajući postupak.

Komisija ponavlja svoju primjedbu iz predmeta HR/2021/2317–2319 kojom poziva HAKOM da provede preispitivanje veleprodajnog tržišta zajamčenog kapaciteta prije isteka njegova petogodišnjeg razdoblja valjanosti. U odgovoru na prvi zahtjev za informacijama HAKOM je potvrdio da još nije uveden novi sustav prikupljanja podataka, najavljen 2021., koji bi mu omogućio detaljniju procjenu uvjeta tržišnog natjecanja na veleprodajnim tržištima iznajmljenih vodova. No,

kako je HAKOM ukazao na to da bi se poteškoće u tom smislu, osobito nepostojanje službenog registra zgrada, mogle prevladati korištenjem alternativnih izvora informacija, Komisija preporuča HAKOM-u da iskoristi alternativne izvore informacija jer je stupanj pouzdanosti dobro vođenih službenih registara zgrada namijenjen za druge svrhe i nije nužno potreban za procjenu uvjeta tržišnog natjecanja na mjerodavnim tržištima elektroničkih komunikacija. HAKOM je uzeo u obzir preporuku Komisije te će prilikom postupka analize veleprodajnog tržišta zajamčenog kapaciteta, koju planira provesti u 2023., provesti i detaljnu geografsku analizu, pri čemu će koristiti alternativne izvore informacija o zgradama u slučaju nedostupnosti podataka iz službenog registra zgrada.

Slijedom navedenog, na temelju članka 12. stavka 1., članka 58. stavka 3. i članka 62. ZEK-a, Vijeće HAKOM-a odlučilo je kao u izreci.

UPUTA O PRAVNOM LIJEKU:

Protiv ove odluke žalba nije dopuštena, ali se može pokrenuti upravni spor pred Visokim upravnim sudom Republike Hrvatske u roku od 30 dana od dana primitka.

Privitak (2):

1. Privitak 1 - Specifikacija aktivnosti, zadataka i troškova koji su uzeti u obzir prilikom izračuna jednokratnih naknada iz ove odluke (dostaviti elektroničkom poštom)
2. Privitak 2 - Odgovori na komentare - Određivanje jednokratnih naknada na tržištu M4 i ex M14 - izmjena SP HT d.d. za uslugu veleprodajnog visokokvalitetnog pristupa i pripadajućih dodataka

Dostaviti:

- Hrvatski Telekom d.d., Zagreb, Radnička cesta 21 - osobna dostava
- A1 Hrvatska d.o.o., Zagreb, Vrtni put 1 - osobna dostava
- Terrakom d.o.o., Zagreb, Radnička cesta 48 – osobna dostava
- U spis

ZAMJENIK PREDSJEDNIKA VIJEĆA

Darko Josipović

Privitak 1 - Specifikacija aktivnosti i zadataka i procijenjeni troškovi tih aktivnosti koji su uzeti u obzir prilikom određivanja jednokratnih naknada koje su predmet ove odluke

Privitak 2 - Odgovori na komentare - Određivanje jednokratnih naknada na tržištu M4 i ex M14 i izmjena SP HT d.d. za uslugu veleprodajnog visokokvalitetnog pristupa

Br.	Operator	Zaprimljeni komentari operatora 1. krug	Zaprimljeni komentari operatora 2. krug	HAKOM-ovo mišljenje
1.	A1	U Privitku 1 navode se različite aktivnosti vezane uz konfiguracije raznih HT sustava, kao i tzv. WS provisioning u iznosu od 604,58 kn. S obzirom da su navedene aktivnosti, prema mišljenju A1, već uključene u mjesečne naknade kroz veleprodajne specifične troškove u troškovnom modelu HAKOM-a, postavlja se pitanje zašto se navedene aktivnosti ponovo navode i u kontekstu aktivnosti koje je potrebno uključiti u iznose jednokratnih naknada. Ako navedene aktivnosti nisu uključene u mjesečnu naknadu usluge kroz veleprodajne specifične troškove, A1 moli HAKOM da objavi koji su onda točno troškovi s pripadajućim aktivnostima uključeni u navedene troškove u BULRIC troškovnom modelu HAKOM-a. A1 smatra da je potrebno detaljno analizirati sve OPEX troškove koji su već uključeni u mjesečne naknade na temelju troškovnog modela HAKOM-a te iste isključiti iz iznosa jednokratnih naknada koje se određuju ovom odlukom. U suprotnom će se dogoditi da operatori korisnici kroz nove jednokratne i mjesečne naknade nadoknađuju HT-u iste troškove više puta.	HT U troškovnom modelu su uključeni troškovi telekomunikacije mreže (Opex i Capex) te su alocirani na mjesečnu naknadu. U mrežne troškove nisu uključeni jednokratni troškovi koji nastaju kod realizacije konkretnog novog pojedinačnog servisnog puta (linka). To nisu troškovi mreže već troškovi realizacije konkretnog proizvoda (linka). Ti troškovi nastaju obradom zahtjeva i dogovorima sa korisnikom, ispitivanjem tehničke mogućnosti, izradom tehničkog rješenja, samom mrežnom realizacijom, prespajanjem, ožičenjem, mrežnom konfiguracijom i upakčanjima na korisničkim lokacijama, testiranjem, dokumentiranjem u tehničkim sustavima i puštanjem u rad.	Prihvaća se HAKOM je dodatnom analizom utvrdio da su veleprodajni specifični troškovi koji pokrivaju troškove veleprodaje (poput obrade veleprodajnih zahtjeva, naplate, izdavanja računa i slično) uključeni u BU-LRIC+ troškovni model kao dodatak na mrežne troškove. Veleprodajni specifični troškovi koji se nadoknađuju kroz mjesečne naknade obuhvaćaju sljedeće troškove: trošak veleprodajnog osoblja, troškove obrade zahtjeva, troškove izdavanja i naplate računa, troškove licenci i troškove nenaplativih potraživanja (bed debt). Stoga je opravdano, radi izbjegavanja dvostruke nadoknade istih troškova, ukloniti iz izračuna jednokratnih naknada tzv. „WS provisioning“ troškove. Nastavno na navedeno HAKOM će uskladiti odluku i specifikaciju aktivnosti i troškova uključenih u jednokratne naknade.
2.	A1	U Privitku 1 HAKOM navodi interni trošak sata rada HT-ovih zaposlenika (ili vanjskih izvođača) u iznosu od 222,62 kn, koji je prema mišljenju A1 izrazito precijenjen te isti nikako ne može odražavati stvarni trošak HT-ovih zaposlenika (ili vanjskih izvođača) jer bi navedeno značilo da zaposlenici koji obavljaju navedene aktivnosti imaju prosječnu neto plaću koja	Trošak sata rada zaposlenika je baziran na metodologiji koja je revidirana od strane neovisne revizije te usklađena sa principima financijske metodologije. Naime taj podatak uključuje troškove organizacijskih jedinica koje HT ne objavljuje javno u sklopu objave rezultata kompanije. Ista je korištena i u postupku definiranja veleprodajnih	U odnosu na komentar A1 u dijelu u kojem navodi da je trošak sata HT-ovih zaposlenika u iznosu od 222,62 kn precijenjen HAKOM potvrđuje navode HT-a o načinu utvrđivanju troška sata rada i ne prihvaća argumente A1 o navodnoj precijenjenosti. Vezano uz HT-ovo očitovanje na komentar A1, HAKOM ima

		je gotovo 3 puta veća od prosječne plaće u Republici Hrvatskoj. Ukoliko se pretpostavi da zaposlenik čiji se sat naplaćuje u iznosu od 222,62 kn u jednom danu odradi 8 sati i da prosječni mjesec ima 22 radna dana, dolazimo do ukupnog bruto troška od 39.181 kn mjesečno za navedenog zaposlenika. Iako A1 nema uvid u podatke o plaćama HT-ovih zaposlenika niti zaposlenika HT-ovih vanjskih izvođača, uzimajući u obzir iznos prosječne plaće u Republici Hrvatskoj, kao i iznose plaća u sektoru informacija i komunikacija u kojem se u pravilu ostvaruju najveće prosječne plaće, smatra da su jedinični iznosi cijena po satu zaposlenika koji obavljaju aktivnosti uključene u predmetne jednokratne naknade izrazito precijenjeni. Stoga A1 poziva HAKOM da prije donošenja konačne odluke još jednom provjeri točnost i realnost navedenog iznosa internog troška sata rada s obzirom na prethodno navedene izračune/usporedbe s kojima je A1 ukazao na neopravdano velik iznos troška rada HT-ovih zaposlenika.	naknada i u 2014. godini te su detalji i izračun dostupni isključivo HAKOM-u te ni sam HAKOM navedene podatke nije objavljivao za potrebe dosadašnjih javnih rasprava kada je u 2013. godini predmetna metodologija definirana kao mjerodavna i relevantna za izračun troška jednokratnih veleprodajnih naknada. Što se tiče veleprodajnih troškova kod mjesečne naknade se radi npr. o WS billing troškovima (obračun, slanje računa, bad dept, itd.) dok se kod WS provisioning troškovima radi o troškovima kod zaprimanja zahtjeva, njegov obrade, dogovorima sa operatorom korisnikom (sastanci, mailovi, ponude i slično), koordinacijom sa drugim HT odjelima i vanjskim izvođačima oko procjene tehničke mogućnosti, izrade tehničkog rješenja te briga o rokovima realizacije, konfiguracije, testiranja i puštanja u rad. WS koordinacija služi da ne bio došlo do prekoračenja Standardnom ponudom reguliranih rokova.	potrebu istaknuti da je HAKOM u postupku javne rasprave objavio podatak o trošku sata rada koji je uzet u obzir budući da ga HT nije označio kao povjerljiv podatak niti nakon što je HAKOM zatražio od HT-a da dostavi verziju specifikacije aktivnosti i njihovih troškova koja je prikladna za javnu objavu. Stoga je HAKOM u okviru ovoga postupak objavio podatak za koji HT u komentarima navodi da je povjerljiv. U odnosu na dio komentara HT-a o troškovima koji su uključeni u veleprodajne specifične troškove kod mjesečnih naknada HAKOM ističe da su u veleprodajne specifične troškove u BU-LRIC + troškovnom modelu uključeni: trošak veleprodajnog osoblja, troškove obrade zahtjeva, troškove izdavanja i naplate računa, troškove licenci i troškove nenaplativih potraživanja (bed debt), odnosno da su tim troškovima pokrivene sve aktivnosti veleprodajnog osoblja HT-a i sustava koji se koriste u postupcima zaprimanja i obrade zahtjeva kao i izrade računa i naplate, odnosno troškovi svih aktivnosti koje je HT naveo da su uključene u WS provisioning.
3.	A1	Vezano uz vremena trajanja pojedinih aktivnosti uključenih u iznose jednokratnih naknada, HAKOM ne navodi na koji način je utvrdio da su HT-ova trajanja opravdana, kao ni koliko se ista razlikuju od EU benchmarka koji je HAKOM pribavio u ovom postupku. A1 ovo naglašava iz razloga što se navedena trajanja značajno razlikuju od trajanja koja je A1 dostavio HAKOM-u u sklopu upitnika koji je u studenom 2021. godine poslan operatorima, a imajući u vidu navode HAKOM-a da je kod određivanja predmetnih jednokratnih naknada u maksimalnoj mjeri uzeo u obzir podatke koje su mu dostavili operatori. Kako se u Privitku 1 navode pojmovi poput „potreban izlazak na zahtjevnije	Paušalni navod od 20-30 sati rada što se nigdje u izračunu nije koristio. Za svaku stavku izračuna (ne radi se samo o radu) HT je dostavio točne troškovnike koji su iz stvarnih Ugovora i stvarnih faktura za pojedine stavke. Nisu korišteni nikakvi ekstremni primjeri već prosjeci koje je dodatno validirao i revidirao HT, a nakon toga i HAKOM. Rezultat tih validacija i revizija su bila i pojedine korekcije (umanjenja) tako da nakon toga ne može postojati nikakav argumentiran navod i dokaz da se išlo iznad stvarnog prosječnog troška.	Djelomično se prihvaća HAKOM u prijedlogu odluke nije naveo koliko se vremena trajanja pojedinih aktivnosti razlikuju od EU benchmarka koji je HAKOM pokušao pribaviti u ovom postupku iz razloga jer odgovori koje je HAKOM zaprimio su u većini slučajeva glasili da podaci koje je HAKOM namjeravao prikupiti nisu dostupni u traženom obliku te stoga nisu niti mogli biti korišteni u ovom postupku. Što se tiče podataka o trajanjima aktivnosti koje je HAKOM prikupio od operatora, potrebno je naglasiti da su zaprimljeni podaci od HT-a, Optime i A1 te da ih je HAKOM uzeo u obzir.

		lokacije“ ili „skripte znaju biti složene“ te se očito na račun toga produljuje vrijeme trajanja aktivnosti, postavlja se pitanje na koji način je HAKOM utvrdio u kojem postotku se pojavljuju takvi složeni/zahjevni radovi, odnosno jesu li od strane HT-a zapravo navedena vremena trajanja samo za te složene zahtjeve iako se naknada primjenjuje za sve vrste zahtjeva, pa bi stoga ista trebala predstavljati prosječno vrijeme svih vrsta zahtjeva. A1 smatra da nije vjerojatno da je za prosječni zahtjev za realizaciju određenog Ethernet voda potrebno potrošiti 20-30 sati internog rada, pri čemu se radi o stvarnom obavljanju aktivnosti, a ne vremenu koje je proteklo od podnošenja zahtjeva do početka realizacije kad se nisu obavljale nikakve aktivnosti, pa stoga A1 traži da HAKOM još jednom provjeri opravdanost navedenih trajanja te od HT-a zatraži dodatna pojašnjenja tako dugog trajanja predmetnih aktivnosti.		Međutim, ti podaci se od operatora do operatora značajno razlikuju te je HAKOM vlastitom procjenom odredio vrijednosti iz ove odluke i to na način da je inicijalne podatke HT-a već revidirao. HAKOM u obrazloženju odluke dodatno pojašnjava način utvrđivanja duljine trajanja aktivnosti. U odnosu na primjedbu A1 <i>Kako se u Privitku 1 navode pojmovi poput „potreban izlazak na zahtjevnije lokacije“ ili „skripte znaju biti složene“ te se očito na račun toga produljuje vrijeme trajanja aktivnosti</i> , HAKOM ističe da su ti navodi koje A1 spominje omaškom ostali kao dio HT-ovih pojašnjenja trajanja aktivnosti koje je HT inicijalno dostavio. HAKOM je, kao što je prethodno i objasnio, na osnovu podataka drugih operatora koje je prikupio te vlastitom procjenom te inicijalne podatke o trajanjima aktivnosti koje je HT inicijalno dostavio revidirao te trajanja dijelom i umanjio.
4.	HT	Usluga preseljenja iz točke 1.5. sa iznosom 7.625,67 HRK/jednokratno treba se dodati u točku 1.6 da vrijedi za sve veleprodajne usluge Ethernet tehnologije. Ova usluga preseljenja kao i usluga promjene konfiguracije vrijedi za sve Ethernet veleprodajne usluge.		Prihvaća se HAKOM prijedlog HT-a smatra opravdanim te će uslugu preseljenja u jednakom iznosu primijeniti na sve veleprodajne usluge zasnovane na Ethernet tehnologiji. Naime, aktivnosti preseljenja za sve usluge temeljene na Ethernet tehnologiji su identične te je opravdano odrediti i jednaku razinu jednokratne naknade. Sam iznos naknade za preseljenje je nastavno na prethodne odgovore na komentare izmijenjen te je HAKOM na taj način izmijenio odluku.

5.	TERRAKOM	Vezano uz točku 1.7 Odluke, predlaže da se točka nadopuni na način da se jasno i nedvosmisleno istakne kako se jednokratne naknade odnose i naplaćuju isključivo za vodove ugovorene bez ugovorne, odnosno da se ne naplaćuju u slučajevima ugovaranja sa ugovornom obvezom u trajanju od minimalno 1, 2 ili 5 godina.	Jednokratni troškovi priključenja naknade postoje kod svih ukapčanja, povećanja kapaciteta i slično bez obzira da li postoji ili ne postoji ugovorna obveza. Ako se ne naplaćuju to znači da ih HT radi o svom trošku. Pošto se ovdje radi o reguliranim uslugama čija cijena treba pokriti samo trošak bez dodatnih marži onda se jednokratna naknada ne može sufinancirati iz mjesečne pretplate te se jednokratna naknada mora naplaćivati inače se kod HT-a generira gubitak jer HT svojim izvođačima stvarno plaća te jednokratne troškove ukapčanja.	HAKOM je načelno mišljenja da trošak aktivacije, odnosno uspostave vodova postoji bez obzira je li riječ o vodu za koji postoji ugovorna obveza ili ne postoji. Stoga prijedlog Terrakoma načelno nije prihvatljiv te je prema mišljenju HAKOM-a, a poštujući pri tom načelo troškovne usmjerenosti da se svi stvarni troškovi pružanja reguliranih usluga moraju nadoknaditi, potrebno odrediti jednokratne naknade iz točke 1.7. prijedloga odluke bez obzira na duljinu trajanja ugovora i postojanje ugovorne obveze. Međutim, s obzirom na novonastale okolnosti vezano uz izdavanje privremenog Rješenja (KLASA: UP/I-344-01/22-03/05, URBROJ: 376-05-1-22-01 od 21. listopada 2022) kojim je do okončanja postupka izmjene Standardne ponude Hrvatskog Telekom d.d. za uslugu veleprodajnog visokokvalitetnog pristupa određen prestanak ugovaranja novih veleprodajnih usluga Data Centar povezivanje iz Standardne ponude za uslugu veleprodajnog visokokvalitetnog pristupa, HAKOM u ovom postupku neće odrediti jednokratne naknade koje se naplaćuju kod pružanja usluga DC povezivanje nego će to napraviti u rečenom postupku izmjene Standardne ponude za uslugu veleprodajnog visokokvalitetnog pristupa.
----	----------	---	--	--

6.	TERRAKOM	Jednokratnu naknadu za povećanje postojećih kapaciteta gdje je potrebna promjena sučelja je potrebno također detaljnije obrazložiti, radi li se o naknadi na pojedinačne Ethernet vodove ili na pristupni Ethernet vod operatora korisnika unutar Data centra. Nadalje, potrebno je i definirati koja se sučelja isporučuju kod pojedinog kapaciteta Ethernet voda kako bi Operator korisnik i prije nego sklopi ugovor znao potencijalne dodatne troškove u slučaju naknadnog povećanja kapaciteta te da se navedena naknada naplaćuje samo za vodove ugovorene bez obveznog trajanja od minimalno 1, 2 ili 5 godina.	Nije jasno što se podrazumijeva pod "pristupni Ethernet vod operatora korisnika unutar Data centra". U svakom slučaju realizacija svakog linka na novom sučelju podrazumijeva obradu zahtjeva, ispitivanje tehničke mogućnosti, izradu tehničkog rješenja, prespajanje na potrebnim lokacijama i konfiguraciju kroz mrežu. To važi i za centralnu priključnu točku koja je s gledišta HT mreže jedan on linkova eEthernet mreže i trošak te centralne točke treba biti pokriven mjesečnom naknadom što trenutno nije slučaj. Kapacitet centralnih točaka prema prometnim pravilima treba zadovoljiti ukupni ekvivalent pojedinačnih linkova usluge DC povezivanje.	S obzirom na privremeno rješenje iz odgovora na komentar br. 5, HAKOM u ovom postupku neće odrediti jednokratne naknade koje se naplaćuju kod pružanja usluga DC povezivanje nego će to napraviti u rečenom postupku izmjene Standardne ponude za uslugu veleprodajnog visokokvalitetnog pristupa. Pri tome će primijeniti ista načela i trajanja aktivnosti koja primjenjuje i u ovom postupku.
7.	TERRAKOM	S obzirom da je prilikom objave Standardne ponude i njenog Dodatka 16., HT pokušao naplatiti jednokratnu naknadu za priključenje svakog novog Ethernet voda ugovorenog uz obvezno minimalno trajanje ugovora, a što nije naplaćivao prije izdavanja Standardne ponude i temeljem mišljenja HAKOM-a nije imao pravo naplaćivati niti nakon donošenja Standardne ponude, smatra da bi ove izmjene bilo potrebno uvrstiti u odluku kako bi se u budućnosti izbjegle eventualne dvojbe oko tumačenja uvjeta iz Dodatka 16. Standardne ponude.	Jednokratne naknade pokrivaju troškove ukapčanja novog linka (obrada zahtjeva, provjera tehničke mogućnosti, tehničko rješenje, realizacija, prespajanje, konfiguracija, testiranje i puštanje u rad). Ovi troškovi nisu pokriveni mjesečnom pretplatom. Pošto se ovdje radi o reguliranim uslugama čija cijena treba pokriti samo trošak bez dodatnih marži onda se jednokratna naknada ne može sufinancirati iz mjesečne pretplate te se jednokratna naknada mora naplaćivati inače se kod HT-a generira gubitak jer HT svojim izvođačima stvarno plaća te jednokratne troškove ukapčanja.	S obzirom na privremeno rješenje iz odgovora na komentar br. 5, HAKOM u ovom postupku neće odrediti jednokratne naknade koje se naplaćuju kod pružanja usluga DC povezivanje nego će to napraviti u rečenom postupku izmjene Standardne ponude za uslugu veleprodajnog visokokvalitetnog pristupa. Pri tome će primijeniti ista načela i trajanja aktivnosti koja primjenjuje i u ovom postupku.
8.	TERRAKOM	Ističe kako je identična visina jednokratne naknade za svaku radnju iz točke 1.7. odluke nelogična jer cijena povezivanja lokacije korisnika optičkim vodom i sama zamjena sučelja nisu jednako vrijedne usluge, kao što niti jednokratne naknade u identičnom iznosu za promjene sučelja bez obzira radi li se o promjeni na 100 Mbit/s, 1 Gbit/s ili 10 Gbit/s itd., sučelje nisu	U jednokratnu naknadu nije uključena cijena mrežne opreme.	S obzirom na privremeno rješenje iz odgovora na komentar br. 5, HAKOM u ovom postupku neće odrediti jednokratne naknade koje se naplaćuju kod pružanja usluga DC povezivanje nego će to napraviti u rečenom postupku izmjene Standardne ponude za uslugu veleprodajnog visokokvalitetnog pristupa. Pri

		logične budući da oprema koja se koristi za različita sučelja nema jednaku cijenu.		tome će primijeniti ista načela i trajanja aktivnosti koja primjenjuje i u ovom postupku.
9.	TERRAKOM	Smatra kako bi u Odluku trebalo uvrstiti da se jednokratna naknada za promjenu sučelja može naplatiti isključivo kada se radi o promjeni sučelja s nižeg na viši kapacitet bez ugovora uz obvezno minimalno trajanje te da se naknada za promjenu sučelja do određenog kapaciteta može naplatiti samo jedanput bez obzira da li će operator korisnik u tijeku korištenja usluge više puta smanjivati/povećavati kapacitet voda do kapaciteta za koje je promjena sučelja prethodno plaćena.	Jednokratne naknade pokrivaju troškove ukopčanja novog linka tj. linka na novom sučelju pri čemu se pokrivaju slijedeće faze rada: obrada zahtjeva, ispitivanje tehničke mogućnosti, tehničkog rješenja, realizacija, prespajanje, konfiguracija, testiranje, puštanje u rad i dokumentiranje u sustavima. Sve ove stavke se stvarno i plaćaju.	HAKOM je načelno mišljenja da trošak aktivacije, odnosno uspostave vodova postoji bez obzira je li riječ o vodu za koji postoji ugovorna obveza ili ne postoji. Stoga prijedlog Terrakoma načelno nije prihvatljiv te je prema mišljenju HAKOM-a, a poštujući pri tom načelo troškovne usmjerenosti da se svi stvarni troškovi pružanja reguliranih usluga moraju nadoknaditi, potrebno odrediti jednokratne naknade bez obzira na duljinu trajanja ugovora i postojanje ugovorne obveze, odnosno jednokratne naknade je potrebno odrediti sukladno troškovima jednokratnih aktivnosti, a ne trajanju ugovora i postajanju ugovornih obveza.
10.	TERRAKOM	Smatra da je u Odluci izostavljen donji stavak te da bi trebao biti naveden, kako HT ne bi mogao naknadno tumačiti Uvjete korištenja iz Dodatka 16. na način da je ovo oslobođenje od plaćanja naknade Odlukom ukinuto. „Povećanje postojećih kapaciteta bez promjene sučelja na elementima elektroničke komunikacijske mreže se ne naplaćuje.“	Trošak konfiguracije kod promjene brzine postoji i njegova visina je dokumentirana. Bit regulacije da se osigura pravedan povrat troškova. Pošto ovaj trošak stvarno postoji onda se mora platiti i to se mora uskladiti u Uvjetima.	S obzirom na privremeno rješenje iz odgovora na komentar br. 5, HAKOM u ovom postupku neće odrediti jednokratne naknade koje se naplaćuju kod pružanja usluga DC povezivanje nego će to napraviti u rečenom postupku izmjene Standardne ponude za uslugu veleprodajnog visokokvalitetnog pristupa. Pri tome će primijeniti ista načela i trajanja aktivnosti koja primjenjuje i u ovom postupku.